

КЕЙС-МЕТОД У СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ФІНАНСОВОЇ ГАЛУЗІ

Складні умови навчання у ВНЗ України, обумовлюють нові вимоги щодо методів викладання дисциплін, опрацювання студентами наданих матеріалів тощо. Які завдання необхідно вирішити при підготовці студентів та з якими вимогами стикаються викладачі? Які основні проблеми виникають при підготовці фахівців, зокрема, фінансової галузі? Саме відповідь на ці питання допомагає вирішити основне завдання освіти – підготовку висококваліфікованих фахівців.

Вкрай актуальним для освітнього процесу є вдале поєднання теоретичних, законодавчих положень та практичного застосування цих положень. Разом з тим, суттєві зміни в умовах господарювання (й це стосується не тільки України) спонукають до пошуку нових підходів, застосування нових методів та розширення методології дослідження з урахуванням вимог національного законодавчого поля. Наприклад, останнім часом були внесені такі корінні зміни у законодавство України зі страхування та акціонерні товариства (вказимо на останні зміни: Закон «Про страхування» в ред. від 31.10.2022, Закон України «Про акціонерні товариства» № 2792-ІХ від 01.12.2022. плануються зміни у Податковому Кодексі тощо), постійно відбуваються зміни у пенсійному та податковому законодавстві. Це суттєво змінює законодавче підґрунтя для здійснення господарської діяльності, а й відповідно повинно бути відображено у лекційному матеріалі та у практичному застосуванні у найкоротші строки. Особливо гостро така ситуація постає при підготовці фахівців для фінансової галузі.

З іншого боку, на сьогодні ми спостерігаємо таку вимогу від студентів як стислість у викладенні матеріалу, тобто надання максимуму інформації у стислій формі. Значна кількість матеріалу планується на самостійне вивчення, але необмеженість доступу до будь-яких інформаційних, наукових, освітніх, статистичних джерел тощо створює ефект розмитості інформації. Наслідком цього стає зменшення якості отриманого та опрацьованого контенту студентами (наявність інформаційного шуму), використання застарілої інформації, обмежене розуміння її призначення, не вміння застосування на практиці отриманих знань.

Не вирішує у повному обсязі поставлені питання й підготовка конспектів лекцій (зміни у законодавстві змушують постійно корегувати лекції і іноді складається ситуація, коли вже опрацьований матеріал приходиться переробляти «на ходу». У найгіршому випадку – вивчений матеріал стає вже неактуальним).

Не у повній мірі може покладатися й на так би мовити «стабільні теоретичні викладки» (наприклад, нормативні показники, які рекомендуються при аналізі фінансової діяльності, тощо. Зауважимо, що сьогодні використання «довгострокових» залежностей вже не можна застосовувати при прогнозуванні результатів фінансової діяльності).

Рішення же «точкових» завдань не дає змогу у цілому уявити діяльність суб'єкта господарювання, коли заздалегідь надаються данні, на основі яких виконуються розрахунки та робляться обмежені висновки (ми не відкидаємо важливість опрацювання окремих задач, але цього недостатньо для підготовки фахівця). Наслідками не вирішення поставлених проблем є те, що студенти певною мірою втрачають логічний зв'язок між основними складовими теоретичного матеріалу та виробничого процесу.

Опрацювання анкет (опитувань, співбесід) студентів бакалаврського та магістерського рівня підготовки з побажань щодо змісту освітнього процесу показало, що у більшому ступеню їх цікавлять питання практичного застосування отриманих знань у процесі трудової діяльності, адже значна кількість студентів вже працюють або шукають роботу.

Рішення поставлених питань на сьогодні ми бачимо у застосування системи кейсів при виконання певних вимог щодо їх складання. Метод конкретних ситуацій (англ. Case method, кейс-метод, метод кейсів, метод ситуаційного аналізу) - техніка навчання, що використовує опис реальних економічних, соціальних та бізнес-ситуацій. Кейс — це опис проблемної ситуації, що будується на реальних фактах і потребує вирішення. Будь-які бізнес-структури щодня стикаються із завданнями, які не мають певного рішення та потребують управлінських рішень з боку менеджменту компанії. Кожен такий кейс вимагає комплексного аналізу ситуації, вироблення гіпотез, пропозиції ефективних заходів щодо вирішення поставленого завдання, а також побудови фінансової моделі рішення. Вирішити кейс - це означає дослідити запропоновану ситуацію (кейс), зібрати і проаналізувати інформацію, запропонувати можливі варіанти дій і вибрати з них найкращий варіант. Перевагами кейс-методу є використання кейс-технології – застосування наявних знань у конкретній ситуації до вирішення певної проблеми. Можна сказати, що кейс метод дозволяє співвідносити теорію з реальним життям і формує навички використання теорії, методів і принципів, що дає більш широке уявлення про предмет. У кейс-методі акцент під час навчання робиться не стільки на оволодіння готовим знанням, скільки в його вироблення [1].

Одним з важливих підсумків застосування такого підходу є набуття навичок «вільного читання» фінансової звітності та вміння використовувати будь-яку інформацію. Зауважимо, що студентам потрібно пропонувати не один кейс, а набір відносно самостійних, але у той же час пов'язаних проблемних ситуацій по одному й тому самому суб'єкту господарювання. Самостійно обираючи суб'єкт господарювання, студент поступово вирішує різні проблемні ситуації.

Апробація викладених положень була здійснена при підготовці магістрів спеціальності 072 у навчальному курсі «Фінансовий менеджмент страхової компанії». Було запропоновано до вирішення 5 кейсів, які у цілому складають систему, що імітує реальний процес, зокрема; кейс 1 «Прогнозування», кейс 2 «Рейтингування», кейс 3 «Інвестування», кейс 4 «Андеррайтинг», кейс 5 «Продукт-послуга». Студенти самостійно обирали об'єкт дослідження, а завдання у кейсі формулювалися у самому загальному вигляді, Наприклад, розробити план інвестування на наступний рік, або запропонувати новий продукт (послугу) до впровадження у діяльність страховика. Результати виконання кожного кейсу презентуються на занятті з наступним обговоренням всією групою (пропозиції щодо іншого підходу, зауваження, підказки тощо). Студенти не тільки творчо виконують завдання, але й виявляють проблеми, які існують у діяльності, у даному випадку, страховиків, та пропонують їх вирішення. Тобто відбувається, так би мовити, «розширення» завдань кейсу.

Як бачимо, всі представлені кейси, з одного боку можна розглядати як самостійні завдання, з іншого, вони пов'язані між собою однією інформаційною платформою певного суб'єкта господарювання. Таким чином, відтворюється реальна ситуація об'єкту дослідження, формуються навички роботи з фінансовою звітністю та інформаційним полем, застосовуються теоретичні положення до вирішення проблемної ситуації, формується творчий підхід. Вважаємо, що саме застосування кейс-методу є необхідним при підготовці фахівців.

Список використаних джерел:

1. Метод кейсів (case study) evolkov.net.URL:<https://evolkov.net> > cas (дата звернення 30.08.2020)